

Hemvännen.

N: 14.	Lördagen den 7 Maj.	1899.
--------	---------------------	-------

Denna nummer af "Hemv." har 8 sidor.

Resultatet af pristaflingen.

Till pristaflingen i sista Onsdags kl. 6 e. m. infunno sig trenne af saken intresserade smättingar, nämligen fröken Götha, herr Georg och herr Gunnar. Täflan försiggick hos Signor Elia och bestod af följande fem uppgifter: 1:0 att af bokstafverna i ett gifvet ord (barnmorska) bilda så många svenska ord som möjligt under loppet af 20 minuter, 2:0 att svara på fem geografiska frågor, 3:0 att lösa ett problem, 4:0 att öfversätta några meningar från och till fremmande språk (franska, tyska, finska). Täfningen slutades klockan $\frac{1}{2}$ 9 med följande resultat:

1. Första priset, bestående af ett parkettspel och 10 penni (som "äminnelsemedalj"), tillfaller Gunnar Westling, 9 år, vitsord $9 \frac{13}{20}$;
2. Andra priset, en ark krita och 5 penni (som "äminnelsemedalj"), tilldelas Georg Ervast, 10 år, vitsord $9 \frac{12}{20}$;
3. Tredje priset, en liten bok och 5 penni (som "äminnelsemedalj") erhålles af Götha Westling, 12 år, vitsord $8 \frac{15}{20}$.

Prisutdelning försiggår hos Signor Elia Lördagen den 8 Maj kl. 12 f. m., då pristagarena böra infinna sig.

Hemvännens kassa innehåller f. n. 5 penni (Hvar vinst kostar 1 mk).

Visdomens källa.

Tvänne berättelser af Signor Elia.

(Forts. fr. n: 13).

Vi vilje i höjst få drag teckna dessa personer, af hvilka vi redan kända en, nämligen Carl.

Orakladt fyllda fyrtio år vill baronessan alljämt passera för ung — eller åtminstone för skön, och verkligt tala sika ännu hennes rosensminkade kinder, mörka ögonbrunn och till följd af den serringade fjusa klädningen en smula synliga svanebröst så hett och hållet, tem-
fri passati^{ns} språk. Hennes gestalt är kort och en smula satt, så där mot dotterns, den adertonåriga ungdoms högresta och välvårdade former göra ett imponerande intryck. Antoinettes ansigtsdrag likna mycket moderns, men hennes uttryck är ^{läremot} ~~bestämt~~ bestämt och emanciperadt.

Mademoiselle Corday är mager, styf, emanciperad. Hennes ögons lifliga litenhet finna tillräcklig ersättning i näsans röda storhet. Hennes tanna, violetta läppar förre som förposter en tandbe-

höfrande mun, och hennes skryn- och kebälskande kindknottor kanta synbarligen allt hvad "fard" heter. Men så har ^{och in} ~~vid~~ den ärbare och aktningsvärda damen uppnått den respektabla åldern af sextio år!

Samtalet rörde sig hufvudsakligt kring ämnen, som icke kunde vara af något så synnerligt intresse för vår hjätte, emedan de handlade om bejudningar, soaletter etc.

Baronessan talade med entusiasm, än på franska, än på tyska, än på svenska; hennes tunga rörde sig med förfärande hastighet. Antoinettes in-
voro i allmänhet lakoniska och, när det så passade sig, bittra, medan guesvernanten med sin långsamma och decerande röst skulle hållit tal i vänd-
ligt, om hon ej oupphörligt blifvit afbruten af sin värdinna.

Carls göra vid dessa tillfällen var egentligen att läsa dagens tidningars viktigaste uppscenderäckande artiklar för sina tre sköningar. Afren i dag genomick han listan på förlofvade, gifte, födda, döde, och granskade sedan bladets innehåll för att uppsöka något intressant.

— Det var i går en stor eldsvåda
... giebt es nichts davon in der
Zeitung, Carl... oh! probable-
ment... s'il y a quelque chose de
cet accident, tu me le liras... Et
bien?

Det var naturligtvis moderns och pi-
blitt polyglottspråk lat dessa meningar
framman.

— On dit que plusieurs personnes
se sont perdus... et moi... par
exemple... lorsque j'étais... började
guvernanten.

— Pardon... ich weiss, was Sie
sagen wollen, afbröt baronessan,
— nå, min gosse, est-ce que tu ne
trouves rien de plaisant?

— dit-on! utropade Antoinette,
Vänd till mademoiselle Corday. — Är
det verkligen sant...

— Parler donc français, upp-
manade denna.

Antoinette, som ej var lika för-
tykt i detta artighetens språk som
hennes moder, efterkom ej sin lära-
rinnas uppmärksamhet, men fortsatte i
stället för tyska:

— Lassen Sie mich Deutsch sprechen.
... Ist es wirklich wahr, dass

einige Personen das Leben verloren?
Es ist ja schrecklich! Heutzutage,
mein'ich, besitzt man jedoch so
viele Mittel Unglückliche zu retten
... ach, ich verstehe nicht, wie die
Menschen so dumm sein können
... so nachlässig, so unvorsichtig
...

Hon tystnade, hjält förvånad öfver
att ha uttalat så många ord.

— Continuer! hvar vooliez-vous
dire? frågade guvernanten.

Emellertid hade Carl upptäckt
en artikel, som just rörde den gå-
rige eldsvådan, hvarför han genast
beganste läsa högt.

De tre damerna lyssnade andäffligt.

Det var en lång artikel. Den beskref
mycket nog eldens uppkomst, fram-
fart, förödelse, brandkärrens mod
och snabbhet, den stora massan af
fikna — men framför allt de hemiska
tilldragelserna, som kostat människolif.

Fem personers lif hade gått förlorade.

En hade hoppat ned ifrån andra vå-
ningen och slagit sig till döds, en
annan hade ej haft mod därtill, utan

hellre tytt döden i lagorna o. s. v.

Några hade illa skadats, däribland en

...

brandsoldat.

Sluthgen omnämndes afren Erik, huru han till hälften uppränt blifvit räddad af en modig karl, förd till ett sjukhus bureu på en bär, huru han där länge varit mallas, men sluthgen på aftonen återfätt sin tungas bruk - dock blott för att uttala sine sista ord i detta lifet, ty snart hude han dott. Men de afbrutna meningr han framstemat voro dock af stor vigt, ity...

Hvad var det? Kansade bokslapverna inför Carls ögon eller mädde han illa eller hvad ville detta säga?... En känsla af förfäran, namnlös förfäran bemäktigade honom... allt således upptäckt!

- Du är rydligt blek, Carl...
Qu'as-tu donc? frågade modern, och - det måste vi säga till henne fördel - hennes röst lät verkligen öfvertygande.

- Har du illa? frågade systemen.

- Un verre de vin, föreslog läraren.

Hinnan.

Carl insåg, att han måste hemta sig.

- Det är bara... det är bara,

stammade han, - jag tror, det var litet svindel... det går nog om...

Han återfick småningom sin färg och fortsatte läsningen, i det han försökte göra sin röst så stadig han kunde de:

" Dessa ord, som yttrades i närvaro af trene doktoren och en fjärde person, voro följande: "Höb... jag har... gjort så många... synder... det är ett... straff... för jag har stulit... och lygitt... och... jag måste säga det... här finns... ett tjuguband... af gossar... jag hörde till det... O, gode gud... förlåt min synd... der... ack, hvad jag lider... Jesus... en grotte... här utom... O, lat mig komma till himmelen!" Gossens stora, stela och blodsprängda ögon brusto... det unga lifet hade flytt..."

berökeln var läst, men i Carls hjärna gick allt om hvartannat, han kunde ej lata bli att blekna vid den förfärande tanken, att allt var upptäckt... han stöt ögonen och önskade, att han dott på stället.

En förvånad fråga af systemen, hvad som egentligen kom åt Carl, väckte honom till besinnning, men han hittade ej på något svar.

I detta ögonblick inkom en tjänste, pingfru i salongen och anmälde, att end gosse önskade träffa Carl.
(Forts.)

Spöken.

Comedi i 1 akt. — Öfv. fr. Ital.
af Signor Gria.

(Forts. fr. n: 13).

Scen X.

Antonio och Nane.

Ant. Hoi Nane! Inte tror jag, att den där signor Bernardino är en sådan hjälle som han utger sig för. Skulle du ej vilja tillsamman med mig skrämma honom litet i natt?

Nan. Hvarför ej — jag är med om saken.

Ant. Klädnäklaren, som bor i vårt hus, har en mängd kläder maskinadskrymmade. Där klädn vi oss till spöken, inträda genom bakporten, till hvilken jag har nyckeln, hvar på vi visa oss för honom, han skall bli radd och vi skola skratta ut honom.

Nan. Men om signor Bernardino ej förstode skämt?

Ant. Är du rädd? Ser du ej att vi äro fria?

Nan. Jag är ej rädd, men det kunde ju uppstå något spektakel.

Ant. Om vi se, att saken ej går, som vi vilja, säges det vara ett skämt; vid prisas hans mod; man skratta och allt är bra.

Nan. Bra, bra! låtom oss blott gå (de gå).

Scen XI.

Sal i det nya huset; tvänne sidodörrar och en i fonden. I mitten står ett bord, på hvilket en blindlykta befinner sig.

Första och andra vagabonden.

Första vag. Man har burit möbler i detta hus — ett tecken på, att någon kommer att bo här.

Andra vag. Nå väl? så skola vi antast honom såsom vi gjort med så många andra.

För. Nej, min vän! — saken kan ej alltsammans tillgå sålunda; slutligen skall rättens hand

eruni oss, och vi blifva skickade till galalererna.

And. Det tyckes mig, som begynte du förlora modet.

För. Nej förlorar ej modet, men ser, att här i Venedig hafva vi ingenting mer att göra; vore bättre att pröfa på lyckan annorstädes.

And. Här om skola vi tala i morgon. I mellerstid, för att ej bli storda och för att få tid att öfverlägga saken, böm vi annu besöka den nye husbonde, om han kommer... men tyst! (lyssnar). Han kommer! låtom oss gå (taga blindlyktan och gå ut genom dörren till höger).

Scen XII.

Bernardino, sedan signor Antonio och Nane klädda som spöken, sedan de tvänne vagabonderna, öfrenledes klädda till djaffar, och slutligen signor Gottardo med folk från grannskapet.

Ber. (inträder genom den mellersta dörren med ett tändt ljus i handen). Allt är tyst, men det tyckes mig likväl böm vore här spår af människor, oaktadt jag funnit ett litet på nedra botten. Spöken finnes här ej, och skurkar skola få med mig att göra. Jag är försedd med 2 goda pistoler och en kapp... och sedan här midt i staden... I morgon skall jag låta vittora hela huset genom polistykter... I natt skall nog allt vara bra (utgå samma väg som inkommit).

Ant. och Nan. (klädda som spöken med en laterna i handen inträda de genom dörren till venster helt tyst och ställa därpå sina lyklor på bordet.

Ant. Sakta Nane, värmen är i det där rummet; nu skola vi bömja sucka och sedan klaga och ulfra... (man hör på afstånd ett buller af keffor). Hoi du, Nane? För Guds barmhertighets skull! Om det vore verkliga spöken... Ve oss!

Nan. Se du, i hvilken förtagerhet vi bragt oss!

Ant. Helt du hvad?... Vi skola ta till fötter, ly här finnes utan tvifvel andar...

Nan. Det skall vara väl gjort (buktet förnyarsig).

Aut. och Nan. (dessa och skrik). Gud i himmelen, barmhärtighet! (Dörren öppnar sig, de två vagabonderna storta in, vid deras ansikten blifva förlorade!)

Aut. och Nan. (veta omkring i salen). Jesus! Maria! hjälps! hjälps! (Stöta till bordet, som faller omkull; tumla själar ofverända och skrika fortsatta = minyruks. De två till djäflar klädda vagabonderna vika, efter att hafva hemtat sig efter ofvervakningen, fly genom dörr till venster, men i detta ögonblick inträder Bern. med ett lys i ena handen och en fustol i den andra).

Ber. Hör här jag ju verkliga skunkar! Stilla, eller jag skickar er till andra världen

Gott. (inträder med personer från grannskapet). Hvad är det? Hvad är det?

Ber. Spökerna, andarna! (Aut. och Nan. uppträda). Hvad?... ser jag rätt?... Hvad gören i här?

Nan. Va vilje ställa till ett litet skämt, men hafva fallit i vår egen grop. (medan alla äro upptagna af att betrakta Aut. och Nan., fly de två vagabonderna tygt och hemligt).

Ber. Sigior Antonis vilje bestämt sätta mig på prof. Men hvar äro de två spetsbofvarna? Perbacco! De ha flytt af raka vägen. Spring efter dem!

Gott. Nej, låt dem gå, jag hoppas att de ej med ha lust att återvända, jag är nöjd med att ha upptäckt, hvilka andra och spökerna äro. (Till grannarne). Nu ären och om ofverflygade om sanningen, att här ej finns några andra eller spöken. (Till Aut. och Nan.). Och omän jag alorvig mes ja lust till dylikt skämt!

Ber. Ser ni ej, att de stackars saktarne ännu äro alldeles tillintetgjorda af frakten? Nu är det säkert, att

huset blir fritt från spöken

Gott. I morgon gifver jag eder alla i detta hus en god frukost.

Alla. Och vi skola med nöje bita den.

Gott. Och så skola vi dricka sigs not Bernardinos skål!

(Förhänget faller).

Slut.

ett och hvarje ur Handelsgeografien.

1. Om handeln i allmänhet.

(Efter J. J. Egli).

(Forts. fr. nr 13).

Handeln, som förmedlar utbytet af varusproduktionens och industris artiklar mellan de producerande (frambringande) och konsumterande (förbrukande) länderna, kan i lokalt hänseende delas i två kategorier:

1) Inrikeshandeln, mellan orter i samma land, och

2) Utrikeshandeln, mellan olika länder eller olika världsdelar.

Handeln har behof af kommuniska tvärsvägar, på hvilka varor och personer kunna befordras med säkerhet och möjligaste skynsamhet.

Dessa vägar äro till sin natur af två slag: landvägar och vattenvägar. De förra äro vanligtvis kommunikations

linjer, anlagda med mer eller mindre omsorg, konst och kostnad. De äro antingen gångvägar, landsvägar eller järnbano. På de förenne förknämnda, af hvilka stora eller med konst anlagda landsvägar kallas chaussées, färdas fotvandrare och lastdjur, på landsvägarna därtill vagnar. På järnbanorna dragas vagnarna vanligen af lokomotiver (churn äfven s. k. hästbanor finnas).

Ansevärd svårigheter äro förenade med anläggandet af vägar genom pass (genomgångar, fränja vägar) eller öfver berg, således de de skola vara farbara för fordon. På sådana vägar förkomma tunnels (eng.; eg. röi), genom gräfvda eller genomfrångda passager (gångar) och gallerier (ital.; eg. aflängt rum), med tak öfverbyggda sträckor.

Vattenvägar, de minst kostsamme kommunikationsmedlen, stundom artificiella (kanaler gjorda), stundom naturliga, utgöras af kanaler, floder, sjöar och - i största skalan - haf. På dessa vägar som för samfärdseln äro stundom mer, stundom mindre fördelaktiga, färdas fartyg, skepp.

Skeppen äro allt efter ändamålet med dem antingen handelskepp (koopvaerdiskepp [holländ.; utt. kofferdis-]) eller krigskepp. Ett större antal gemensamt ägnade skepp kallas flotta, ett mindre antal obemande vägar finnas, t. ex. i öknar.

Öre antal flottor (fran.) eller eskader (fr.). Sjöväsendet i allmänhet uttryckes, så vidt det bet. af sjöfarten, med namnet marin (franska). - Alltefter den i rörelse sättnade kraftens natur indelas skeppen eller fartygen i rodd, ång och segel fartyg. De förstnämnda kunna också tillika beqagna segel.

Hamnar och reddor äro af största vigt för sjöfarten. En hamn är en naturlig eller konstgjord fördjupning af kusten, där skeppen ligga trygga för storm och bränningar. En till detta ändamål i vattnet byggd fördämnings af sten kallas molle (plur. molli, stal.). En hamn, i hvilken in- och utförseln (importen och exporten) är befriad från de efter i landet öfliga tullafgifterna, kallas frihamn. - Redd är ett med god ankargrund utrustadt ställe i hafvet, ej långt från stranden. Någorlunda skyddade mot stormar, ligga fartygen här för att in- eller urlasta, eller vänta de på en lotskom, bekant med farvattnet, kan för fartygen fram mellan farliga ställen.

Allt efter kommunikationsvägarnas natur delas handeln i: 1) landhandel, som beqagna landvägar (som i landet, floder, sjöar, kanaler; och ^{eller vattenvägar}) 2) sjöhandel, som idkas på oceanen. Det förstås, att inrikeshandeln förträdessvis är landhandel, utrikeshandeln däremot delvis eller helt och hållet (såsom t. ex. för England) sjöhandel.

Hvarjehanda företeelser i naturen.

18. Bomull.

Bomull är det fjn, som bekläder fröen i frukterna hos flere ört- och busk-
 växtar. Växer af familjen Malvaceae bland
 Thalampiflorae. Helt ännu är en af växtens
 förnämsta produkter, emedan dess odling, bear-
 betning och handel är utantill ofantligt
 stora dimensioner. Ienna Västind förarbetas
 först till garn genom spinning, och en betyd-
 lig mängd bomullsgarn till tyg genom väfning.
 Man plägar skilda mellan: a) släta tyger, så
 som kattun, skjortväf, fodertyg, percale, muss-
 lin, tyll etc.; - b) kyperade, såsom dräll,
 parkum, satin; - c) faconnerade, såsom
 frique, kvisttyger etc.; - d) sammetslika, så-
 som Manchester och bomullsbammet.

Många slags bomullstyger blekas, andra
 färgas och tryckas. Affinering sker me-
 dels stärkning, glättning och pressning
 samt gös tyget styft och glänsande.

19. Fiskar.

Fiskarna utgöra en af de nyttigaste källa-
 rerna i näringslivet, i synnerhet genom sitt ättans
 kött. Fångsten och beredningen samt handeln med

dem bilda ganska viktiga näringsgrenar. Af
 motsats mot färsk, d.ä. lefvande fisk eller nytt
 dödad sådan skiljer man allt efter beredningsmå-
 ten mellan: a) inlagd; halsterstokes färsk, be-
 ströket med olja och lägges sedan i ett spud af ättis-
 ka, salt och kryddor; - b) insallad; fäskas i
 lite salt i tunnor; - c) rökt; insallas och hänges
 i rök; - d) torrskjök; insallas och torkas i luften.

20. Mineralier.

Mineralierna utgöra hufvudbeständsdel-
 larna af jordklotet och utmärka sig för sin
 klyfbarhet, hårdhet, glans, stora specifika
 vikt afrensom genom den mest olikartade
 kemiska sammansättning. Därom om dem
 kallas mineralogi. - Vi säga nu i alfabetisk
 ordning upptaga de förnämsta mineraliernas

Agat, se Svarts.

Alabaster, se Gips.

Alun, ett dubbelrätt af svafvelsyrad kali
 och svafvelsyrad lerjord = $K_2O, SO_3 + Al_2O_3, 3SO_3$,
 framställes med konst och användes i färgeriets, samt
 i medicinens, vid beredning af malarfärgar samt i

Äthraeit, se Stenkol.

Antimon = Stibium, en spröd, vädel metall
 som färgas i optimonsglans. Har mångfaldig använd-
 ning i medicinen och ienna dessutom hufvudsakli-
 gen att gifva glas brändgul färg, samt till glas-
 öret och legeringar (se Metallurgi).
 (Forts.).

Skämt, Anekdoter m.m.

En öfverste frågade en af
 sina vänner, på hvors gods
 hans regemente låg i kvarten
 rast: "Huru uppföra sig min
 soldater?" - "Säk" svarade
 den godsettern, "de äro alla
 delat som barnen: de vilja
 ha allt hvad de se."

En fattig arbetarkarl som
 vitat att efterlämnat en myn-
 ket, att han kunde komma i
 jorden. Värden i huset skref
 till en inläg till magistraten,
 att den föde måtte bli be-
 grafven på stadens bekostnad,
 emedan han, såsom orden
 föll sig, icke förmådde be-
 grafva sig själf.

"Hvad har ni gjort?" ut-
 for en dam i vredesmod mot

en milare, som hade porträt-
 lerat henne. "Hvad är ni för
 en milare? Mitt porträtt har
 ju kallt och kallat samma
 fysiologi som min mops."
 "Förlåt, min fru," svarade
 målaren, "nog har jag träffat
 er oförliknligt väl, men hvad
 var jag för att er mops likar
 er."

"Hvad kan det vara som ni
 kallar härinom?" frågade en
 rekryt före slagningen. "Här-
 tat," svarade en underofficer.
 "Nå, då måste jag vara icke
 hjarta från hufvud till fot, ty
 jag darrar i hela kroppen," sa
 den unge soldaten.

Någon lärde i en bok, att
 om man smorde sin häst med
 markasseroilja, skulle det väla. Ge-
 nast köpte han en flaska däraf
 och smorde sin gamla, malatna pelt

Meteorologiska observationer.

Hfors' termometer huru dy
 kl. 12 f.m. f. o. m. d. 14 jan.

Förd. den 1 Maj	+8°C.
Månd. den 2 Maj	+12°C.
Tisd. den 3 Maj	+3°C.
Onsd. den 4 Maj	+3°C.
Torsd. den 5 Maj	+7°C.
Fred. den 6 Maj	+3°C.
Lörd. den 7 Maj	+5°C.

Rebus, gåtor m.m.

Lösning på 1) gåtan i n: 17: 50;
 leu och månen, 2) charaden i
 summa nummer: Kostja.

Mitt första är ett klagoski,
 mitt andra är hundbjörnen hans
 mitt hela är dock ingenting,
 och bakframläst ett kvinnoam